

	Tárgyak: Csóktábla
	Intézmény: Nemzeti Örökségvédelmi Fejlesztési Nonprofit Kft. Daróczi út 3. 1113 Budapest +36 70 507 6191 info@nofnkft.hu
	Gyűjtemények: SZABADKÍGYÓS, WENCKHEIM-KASTÉLY
	Leltári szám: NOF-MA20000295

Leírás

Csóktábla (lat. osculatorium, pax):

Nagy méretű, sima felületű, harang alakú talapzatra rögzített, díszes táblácska, szentkép ezüstből. A talapzat tetején erőteljesen kiugró peremmel, felette kis dobogóval, melynek oldalát körben trébelt, poncolt szőlőleveles, illetve szőlőfürtös motívumsor díszíti. A talapzat palástján gróf Károlyi Antal (1732–1791) és grófné (szül. báró) Harruckern Jozefa (1740–1802) vésett házassági címere jelenik meg egy koronás baldachin alatt. Ez utóbbira rögzítették a tulajdonképpeni szentképet, Jézus Krisztus egész alakos képmását, amely egy ovális mezőben, rózságtól keretezve jelenik meg. A keret tetején, volutás kartus motívummal, amely fölött latin kereszt látható négy sugárnyalábbal. Az ábrázoláson az Emberfia megkínzott alakja kontraposzt testhelyzetben jelenik meg, fejét kissé oldalra hajtva, megköztözött kezeit keresztezve mellkasán tartja. Jézus jobb kezében bottal, jobb vállán leomló köpennyel jelenik meg, testét mandorla (mandula alakú dicsfény) övezi. Az ábrázolás jelképrendszere összetett és több ikonográfiai típusból eredeztethető. A szentkép a megcsúfolt Krisztust ábrázolja a passió jeleneteitől függetlenül, hasonlóképpen a „Vir Dolorum” (Fájdalmak Férfia, Fájdalmas Krisztus) ábrázolástípusokhoz, amelyen legtöbbször csak maga Jézus látható szenvedésének eszközeivel, illetve az azzal kapcsolatos eseményekre utaló szimbólumokkal. E képen sincsenek gyalázói jelen, csupán Krisztus szenvedéstől megtört alakja látszik, fején a töviskoronával, hátán a bíbor köpennyel és kezében a nádpálcával. (Mt 27, 27-30) Ezek az eszközök azonban már nemcsak a Megváltó emberi mivoltában átélt szenvedés tárgyi jelképeiként értelmezhetők, hanem valódi uralkodói jelvényekként is jelentést nyernek Krisztus dicsfénytől körülvelt alakjához kapcsolódóan, amely lényegében egy dicsőséges Isten (Maiestas Domini) ábrázolás lesz ezáltal. Az említett ikonográfiai típusok külön-külön is előfordultak a római katolikus liturgiában egykor használatos csóktáblákon. Az ötvösműhöz hasonló tárgyakat, hosszú nyélre szerelve a szentmise alkalmával az Agnus Dei után az oltárról körbeadták, hogy a hívek megcsókolják az ereklyét is tartalmazó táblácskát. A szabadkígyósi Wenckheim-kastély kiállításában szereplő műtárgy hátoldalán is megtaláljuk a kicsiny, ereklye tárolására

szolgáló tokot a pajzs alakú fedél alatt. A csóktáblának az imént említett felépítéstől való különbözősége arra utalhat, hogy rendeltetése némiképp eltért az egyházi szertartásokon használt tárgytól és inkább a grófi házaspár magánáhítatát szolgálta. A kegytárgy valószínűsíthető készítője, Harruckern Jozefa bárónő, aki férjével, gróf Károlyi Antallal 1757. június 13-án fogadtak örök hűséget egymásnak Gyulán. A műtárgy házassági esküjük, illetve házasságuk emlékére készült évtizedekkel a jelentős esemény után. A tárgyat feltehetően a gyulai kastély házi kápolnájában vagy más, vallási áhítat céljára használt intimebb térben használhatták. A csóktáblán, a Károlyi címer képe alatt, az Aranygyapjas rend jelképe is feltűnik, ezért a kegytárgynak 1791-ben (gróf Károlyi Antal halálának évében) vagy azután kellett készülnie, mivel ugyanezen évben lett a gróf a rend lovagja. Még inkább valószínű, hogy a tárgyat az özvegy grófné, férje halálának 10. évfordulójára készítette, ezt látszik alátámasztani, a talapzat alján látható, 1801-ben használt bécsi ezüstjegy.

Jelezve a talapzat peremének belső részén beütött bécsi városjeggyel (1801), valamint ez utóbbival szemközti oldalon egy címerpajzs alakú mezőben megjelenő H/W mesterjeggyel.

Alapadatok

Anyag/ Technika:

Ezüst / trébelt, cizellált

Méretetek:

Magasság: 34 cm, szélesség: 25 cm, mélység: 19 cm; súly: 3000 gramm

Események

Készítés	mikor	1801
	ki	
	hol	Bécs